

ER SOGOTOH

İşte o zamanların birinde, dokuz kat göğün dokuzunu mu delip geldi yoksa yer altından mı çıkıp geldiği bilinmeyen Er Sogotoh adlı bir yiğit yaşararmış. Bu yiğidin dış görünüşü şöyleymiş: On karış boyunda boyu, dört karış eninde de eni varmış, beş karış omuzu, üç karış beli; meles ağacı baldırlı, kayın ağacı bilekli, köknar ağacı bacaklıymış. Düzgün dudakları, bembeyaz dişleri, irice bir burnu varmış. Okunu gezlediğinde hedefi şaşmayan parmaklarıyla övünürmüş.

O kadar güçlüymüş ki donmuş ağaçları tuttuğunda kırar, bastığı yer göçer, gezdiği yerler çatlar, koştuğu zaman yer zangırdar imiş. Sesi gök gürültüsü gibi, bakışı yıldırım gibiymiş, konuştuğu zaman adeta dağ, taş büyülenirmiş.

Onun yurdu çok zenginmiş. Yakut tarafları, yeşim ovaları, altın vadileri, gümüş yamaçları, av hayvanlarıyla dolu kara ormanları, gezinmelik çayırar, tertemiz göller, şarıl şarıl akan nehirler, sonsuz mavilikte derin denizleri varmış. Kışı olmayan geniş ülkesinde, kartallar çığlık atar, beyaz turnalar dans eder, şakrak kuşları öter, bülbüller şarkı söylermiş. Akı karalı hayvanlar burada serbestçe dolasırlarmış.

Onun çadırı sallanmasın diye önlem alınmış, ona göre yapılmış. Bu çadır elli direkli , otuz kirişli, dört kat duvarlı sapasağlam bir çadırmış. Nemden ve yağmurdan korunaklı imiş. Çadırında boz benekli somyası, işlemeli karyolası, kırmızı fiçısı ve askısı ayrıca da kılıç askısı varmış. Çadırının demir eşiği, geniş salonu, altın iç kapısı bulunmaktaymış. Evin etrafı gümüş çit ile çevriliymiş.

Ağıllarına giden yollar üzerinde, bol ışık alan avlular yer almaktaymış. Yolun iki tarafında, sağlı sollu kümeslerde tavuklar, kazlar, ördekler varmış. Güney tarafındaki tepede bir grup kayın ağacı varmış. Onların arkasında da çam ormanı bulunurmuş. Batı tarafında kara melez orman, onun az ötesinde ise karanlık köknar ormanı varmış. Kuzey tarafında titrek yapraklı kayın ormanı, onunda ötesinde alçak söğüt ormanı göze çarpmaktaymış. Söğüt ormanının hemen yanında, sık çalılık orman bulunurmuş.

Er Sogotoh'un giyimi kuşamı ise; kıymetli samur kürk paltolu, mavi kurt kürkü abalı, obur kunduz kürkü şapkalı, güderi pantolonlu ve ipek kuşaklı imiş. Silahları ise; altı kişinin açamayacağı boynuz yaydan, on altı kişinin taşıyamayacağı ok, süngü, mızrak ve gürzden oluşuyormuş.

Güçlü koşum
atları varmış. Er
Sogotoh hiçbir
şeyden
korkmadan, ava
giderek, atlarına
bakarak
mutluluk içinde
yaşar gidermiş.

On dokuz yaşına geldiğinde bir düşünce kafasını bulandırmaya başlamış. "Bütün hayvanlar çift olarak eşleri ile yaşıyor oldukları halde, ben neden hala tek başıma yaşamaktayım?" Bu soruyu durmadan düşünmeye başlayan yiğidin gözüne uyku girmez olmuş. Durmadan bu sorunun cevabını arar ve bulamadıkça da ağlar bir hale gelmiş.

O gece güneş doğmadan kalkıp mavi denizin sularıyla yıkandıktan sonra arazisinin ortasındaki kutsal ağacın yanına gelmiş. Ağacı üç kez selamlamış ve "Ey kutsal ağacın kadın ruhu! Sen beni büyüten anamsın, kutsal ağacın kadın ruhu, ortaya çık ve bana geleceğimi göster." Demiş.

Er Sogotoh kutsal ağaca
seslendikten sonra; o an bir
gök gürültüsü duyulmuş,
ardından ağaç gıcırdaya
gıcırdaya bir kütük olmuş.
Kütüğün içinden yaşı bir kadı
çıkış ve Er Sogotoh'a "Senin
anan Kübey Hoyun, baban ise
Ar Toyon'dur. Biz, seni nesillerin
atası olman bu topraklara
indirdik. Güneye uzaklara git,
çetin yolu erinmeden git, senin
eşin oradadır." demiş.

Ve ağacın kutsal ruhu,
eğilip köklerinden
ebediyet suyunu almış, Er
Sogotoh'un matarasına
boşaltmış. Kutsal ağaç
ruhu sözlerine devam
etmiş: "Bu ebediyet suyu
sana lazım olacak." deyip
ardından yeniden
gıcırdarak ağaç şekline
dönmüş.

Er Sogotoh hemen evine dönmüş yol hazırlıkları yapmaya başlamış. Yanına yiyecekler ve silahlar alıp atlanmış, yola çıkmış.

Er Sogotoh Taş Dağa vardığında, atından inmeden bir ok atıp dağın tam orta yerine, bir ok deliği açmış. Delikten geçerek dağı kolayca aşmış. Sonra demir ağaçlı ormana gelmiş. Burada da okunun yardımı ile yoluna devam etmiş.

En sonunda alevli
nehre gelmiş. O sıra
atı dile gelmiş:
"Sevgili sahibim.
Sen benim dizginimi
sıkıca tut, ben seni
karşıya uçururum."
 demiş ve böylelikle
karşıya geçmişler.

Yaşlı kadın Ulu
Toyon'un ailesinin
içinde en çok
sevdiği kişi, biricik
torunu Otuna imiş.
Meğer bu kızın
güzelliği dillere
destan olmuş.

Ulu Toyon bir sabah Arca Toyon'un huzuruna gelerek gece çok kötü bir düş gördüğünü ve bir belanın yaklaştığını, korunmaları gerektiğini söylemiş.

O akşam kabiledaki yüz kişi, karanlık bastığında, yemeklerini yedikten sonra dışarda oturup ihtiyar kadının bir gece önce gördüğü düşün hakkında konuşmuşlar.

Görenler korkar, üç otuz yaşlı, gildirik başlı, zımbırık saçlı, kazma dişli, kurbağa belli, ensesi yelli, lildirim likli, burnu ilikli, kazan başlı, kurbağa dişli, ölü gözlü, dağarcık yüzlü, küp karınlı, patlıcan burunlu, şipirdiğini takıştırmış, könçeciği çekıştirmiş şeytanla insan arası bir yaratıkla karşılaşmış.

O çirkin yaratık ihtiyar kadına "Benim adım "Uler Etin oğlu Bura'dır. Kızıl Kömür adlı bir hatun ile evliyim. Benim işim insanlara kötülük ve fenalık yapmaktır. Senin en çok sevdiğin biricik torunun Otuna ile evlenmek için obanıza geldim. Şimdi burada bekleyeceğim, kızı bana vermezseniz hepinizi yok edeceğim." demiş.

Bu sırada kahramanımız Er Sogotoh; deniz, derya, dağ, taş aşarak Arca Toyon'un destansı ülkesine ulaşmış.

Yolda bir öksüz çocuk ile karşılaşmış. Çocuk, onun iyi bir insan olduğunu anlayarak kendisine obasında olup bitenleri anlatmış.

Er Sogotoh, Arca Toyon'un kapısının önünde, Otuna'nın kendisine verilmesini bekleyen Bura ile karşılaşmış. Küçük çocuğun anlattıklarından onun kim olduğunu anlamış ve onunla savaşmaya başlamış. İki bahadır okları ile yenilememişler, gürzlerini çıkarmışlar, onlar ile de yenilememişler. Sonra mızraklarını, ardından da kılıçlarını çıkarmışlar.

Bura kılıcını Er Sogotoh'un koltuğu altına saplamış. Yiğit hemen kendisine ağaç anası tarafından verilen "bengisu şişesini" çıkarıp, yarasının üzerine sürmüştü. Bengisu sayesinde yarası iyileştiği gibi kendisi de on kat daha fazla güçlenmişti.

Bura'yı yakalayıp havaya kaldırmış. Başının üzerinde
üç kez döndürüp yerin yedi kat altına fırlatmış.

Bura'nın ruhu, bir kara kuzgun olup hemen bedenini terk etmiş. Bahadırın ruhsuz, bir çuval gibi kalan boş bedeni, yerin yedi kat altına düşerken kara ruhu kara kuzgun tonunda, göğün yedi kat üstüne doğru kanat çırpmaya başlamış.

Gökyüzünde yol alırken dönüp yeryüzünde kalan Er Sogotoh'a seslenmiş: "Er Sogotoh! Beni bedenimden ettin! Yaşadığın sürece ben de her zaman, her işinde sana engel olacağım." diye gökyüzünü çın çın çınlatan bir sesle bağırarak mavi bulutların arasında kaybolmuş.

Ulu Toyon ile yeğeni Arca Toyon ve obaları: Er Sogotoh'u kendilerini Bura'dan kurtarıp, kızları Otuna ile evlenmesine engel olduğu için bu yiğidi kahraman ilan ederek ona çok ikram yapmışlar.

Arca Toyon Er Sogotoh'a
güzelliği dillere destan
olmuş, biricik kızı Otuna'yı
vermiş. Er Sogotoh
ile Otuna güzel bir düğünle
evlenmişler. Bir süre bu
obada misafir olarak kalan
Er Sogotoh ve Otuna daha
sonra Er Sogotoh'un kendi
yurduna dönmüşler.

Otuna'nın obasından Er Sogotoh'un yurduna göçen bir kısım halk, ev ocok sahibi olup çoluk çocuğa karışmışlardır. Oba giderek büyümüş öyle büyümüş ki koskocaman bir yurt haline gelmiş.

KAYNAKÇA

. Çobanoğlu, Sacide Fikret.
Türk mitolojisinden masallar .
Bilge yayınları, 2021 .